

● SAHİBİ :

TÜRKİYE İSLAM
ENSTİTÜLERİ TALEBE
FEDERASYONU ADINA
GENEL BAŞKAN

Cahid BALTACI

● YAZI İŞLERİ
MÜDÜRÜ

İsmail L. ÇAKAN

BU SAYIDA

19 KASIM	İslâm MEDENİYETİ
HÜKÜMET PROGRAMLARI VE DİN EĞİTİMİ	İsmail LÜTFİ
MÜSLÜMAN TÜRK AYDİ- NINA (Şiir)	Ali Ulvi KURUCU
RAMAZAN ORUCU	Ali ÖZEK
ARA YERDE (Şiir)	İsmail BAYRAM
İSLÂM'DA ZEKÂTIN ÖNEMİ	Yusuf KARADAVİ
GERÇEK MÂNASIYLA ORUÇ	Terc. Mehmed ERKAL
ÜNLÜ CELVETİ ŞEYHLERİ	Tayyar ALTIKULAÇ
İSLÂMİ TÜRK EDEBİYA- TINDA RAMAZAN İÇİN	H. Şinasi ÇORUH
SÖYLENMİŞ MISRALAR ...	Dr. Neclâ PEKOLCAY
BEKRİ MUSTAFA'nın İMAM- LIĞI (Şiir)	Dr. Cahid ÖNEY
RAMAZÂNİYE	Halil CAN
GUFRA N DEDE	İ. Ali TAYYAR
HASBİHAL	Doç. Dr. B. S. KÜTÜKOĞLU
AÇIŞ DERSİ	Mahir İZ
DERS VE İRŞAD	Y. Müh. Ömer KIRAZOĞLU
el-BEZDEVİ EBUL - YÜSR MUHAMMED	Dr. Y. Ziya KAVAKÇI
ÖZLENEN NAĞME (Şiir) ...	Mustafa MİYASOĞLU
MÜBÂREK RAMAZAN ÜZE- RİNE DÜŞÜNCELER	Sabri AKDENİZ
RAMAZAN (Şiir)	K. Edip KÜRKCÜOĞLU
İSLÂM TIBBINA TOPLU BAKIŞ	Hasan ÖZÖNDER
SUALLERE CEVAPLAR	Gazi MERT
VUSLATA VEDA (Şiir)	Murad ARSLAN
MUSAHİPZADE CELÂL VE AYNOROZ KADISI	Hilmi KURTULUŞ
YA MUHAMMED (Şiir)	Abdülkadir GÜLER
SİNEMA VE CEMİYET	Prof. İhsan KOLOĞLU
FİLM HİKÂYESİ YARIŞ- MASI	İslâm MEDENİYETİ
HABERLER	İslâm MEDENİYETİ

İDAREHANE

Türkiye İslâm Enstitüleri Talebe Federasyonu Genel Merkezi
Nuruosmaniye Caddesi No: 82/2
Tel. : 22 46 02

CAĞALOĞLU — İSTANBUL

Haberleşme ve Havale Adresi :
İSLÂM MEDENİYETİ, P.K. : 1315

SİRKECİ

TEMSİLCİLERİMİZ

Ankara: T.İ.H.O.M.C.F. Genel Başkanı: Mehmet KARAMAN
Kayseri: T.İ.E.T.F. İkinci Başkanı : İmdat N. NURSAÇAN
İzmir : T.İ.E.T.F. Mah. İcr. Kom. Başk. : Orhan ÇETİN

TEKNİK KADRO

Sekreter : Erdoğan ATAK
Ressam : Gürbüz AZAK
Dizgi ve Baskı : F A T İ H M A T B A A S I — İSTANBUL
Yıl : 2 — Sayı : 16
Basıldığı tarih : 4/12/1968

ABONE

Yıllık : 12 sayı, 25 TL.
Altı Aylık : 6 sayı, 12,5 TL.
Öğrencilere: Yıllık 20 TL.
» 6 aylık 10 TL.
Yabancı memleketlere posta
ücreti ilâve edilir.

Bir sayısı: 250 Kuruş.

İLAN TARİFESİ

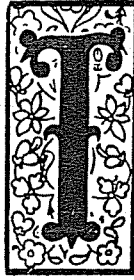
Dış Kap.: 2 renk 2.500 TL.
Tek renk: 2.000 TL.
İç Kapak: 2 renk 1.500 TL.
Tek renk: 1.000 TL.
Renkli ilân sahifesi :
Tamamı : 1.200 TL.
1/2 : 750 TL.
1/4 : 400 TL.
1/8 : 250 TL.

Mecmuamızdaki yazılar me'haz gösterilmeden alınmaz.
Gönderilen yazılar basılsın basılmasın iade edilmez.

Tib

İslâm Tıbbına toplu bakış...

Hasan ÖZÖNDER
(Konya İmam - Hatip
Okulu Meslek Dersleri
Öğretmeni)

ıp, tarihin bütün devirlerinde, insanoğlunun, üzerine eğildiği önemli bir konudur. İnsanoğlu, her şeyden evvel, dünya ve âhiretiyle ilgili vazifeleri lâyıkiyle yapabilmek için, nefsinin ve neslinin sıhhatini düşünmüş, hastalıklardan korunma ve tedavi yolları aramıştır.

İslâmî açıdan tıp, sadece maddî varlığımızla ilgili olmayıp, bununla birlikte, manevî âlemimizin de, her türlü hastalıktan korunulması göz önünde tutulmuştur. İslâm Tıbbının, bu ikinci özelliği İslâm rûhiyatına açılan bir pencere ile irtibat halindedir.

İslâm tıbbına girmezden önce, Cahiliye devrindeki tıp ilminin bir hûlâsasını yapmak yerinde olacaktır:

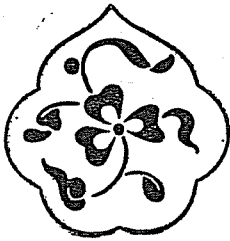
CAHİLİYE DEVRİNDEKİ TIP İLMİNE KISA BAKIŞ :

Tıp ilmi, Bâbil kâhinlerinden olan Keldaniler tarafından temelleri kurulan ilimler cümlesindedir. Diğer eski milletler ve bu arada Araplar da, tıp ilmini, Keldanilerden almışlardır. Eski tababetin, Mısır'da, Fenike'de, Asuriler'de birbirine müşabih olması, bu sebeptendir. Daha sonra, tıp ilmi, Yunanlılara intikal etmiş ve bunlar tarafından tanzim ve tertip edilmiştir. Romalılara ve İranlılara bu ilim, Yunanlılardan intikal etti. Araplar, bu devletlere muasır olarak yaşadıkları cihetle, bunların tabii ilimlerinden ıktibaslarla bulunarak, aldıkları şeyleri, daha evvel Keldanilerden ıktibas ettikleri malûmata ve tecrübe ile kendilerinin doğrudan doğruya buldukları tedavilere ilâve ettiler. İşte, bu şekilde, cahiliye devrindeki tıbbî malûmat ortaya çıkmış oldu.

Araplarda tababet, iki usule tabii idi: Biri, kâhin ve arrafların usûlü idi. Diğeri de, hakiki ilâç şekli idi.

Araplar da, eski Mısırlılar gibi, bazı tabii ecza ve serbetlerle ve bilhassa bal gibi maddelerle hastalıkları tedavi ederlerdi. Bununla beraber, kan aldırma, demir ile dağlamak gibi cerahat cihetine de büyük ehemmiyet verirlerdi.

Göz şaşılığını, gözü, dönen değirmen taşına nasb ettirmekle tedavi etmek ve gözün, değirmen taşına bu suretle baka baka doğrulacağına inanarak çalışmalarında bulunmak da, o zamanki Arapların tedavi yollarından idi.

TABİBLER :

Bu devirde tabibler, birinci plânda kâhinlerden meydana gelirdi. Daha sonraları, Arapların, Rumlar ve İranlılarla yakinen münâsebette bulunmaları sonucunda, tıp ilmini de onlardan iktibas eden bir takım şahıslar, tıp ve tababetle meşgul ve meşhur olmağa başladılar. Lokman, bu devrin en meşhur tabiblerindendir. Daha sonra, İbn-i Hazim, Haris Kelede, İbn-i Ebi Rummyet'üt-temimî, Nazır b. Haris b. Kelede, As B. Vail, Cahiliye devrinin tıp adamlarından-
dı. (1)

İSLÂMİYETTE TIB İLMİ:

İslâm Tıbbını, iki önemli kısma bölmek kabildir:

1 — Hz. Peygamberimiz (S.A.)'le, ilk dört halife devri.

II — Emevîler ve daha sonraki devirler. (2)

Diğer taraftan, felsefe ve tıp doktoru Maks Mayerhof, İslâm Medeniyetini, fen ve tıp bakımından dört devreye ayırmaktadır: 1) — 750 yılına kadar ilk devir. 2) — 750'den 900 yılına kadar tercüme devri, 3) — 900'den 1100 yılına kadar altın devri, 4) — 1100'den sonra durgunluk devri. (3)

Yukarıya aldığımız gerek birinci ve gerekse ikinci devirler sıra ile ve tarihin gelişimine dikkat edilerek teker teker gözden geçirilecek olursa, görülür ki; tıp ilmini, eski kavimlerin hurafe ve yalan-yanlış tedavi kurallarından temizleyip, gerçek anlamda ilmi kanun ve prensiplere bağlayıp, kökleştirenler, İslâm tabibleri olmuştur.

Bu konuda eski tıp bilginlerinden de istifade edilmiştir; ama, akla, ilme dayanan çalışmalar sonucu, eski tedavi usullerinden bir çoğunun yanlışlığı ortaya konulmakla kalmamış, doğru, gerçek ve kat'i şifa bahşedici yollar araştırılıp bulunmuştur.

Müslüman tabibler tıbbı, bir kâhin ve sihirbaz mesleği, körü körüne bağlanılan bir şahsın inhisarı olmaktan kurtararak, ehil, ilme, fenne âşık hazık tabiblerin ellerine tevdi etmişlerdir. Tabibliği, tekelcilikten, ırkçılıktan, kavmiyetçilikten, büyüçülükten, muskacılıktan, tabuculuktan, totemcilikten, fetişizmden, sorumsuzluktan kurtaranlar da yine müslüman tabiblerdir.

İslâm Medeniyeti Tarihinde tababete, diğer İslâmî İlimler arasında tıp ilmine bu parlak başarıyı, inkişafı, terakkiyi, tealiyi kazandıran tabibler arasında akla gelen ilk isim, Râzî'dir.

[ملکی] veya (ملوکی) namındaki eserinde, eski devirlerden kendi zamanına kadar olan

hastalık çeşitlerine ve tedâvi şekillerine dair bulunduğu malûmâtı toplamıştır. Bu eser, İbn-i Sina'nın (Kanun) isimli meşhur eseri zuhur edinceye kadar, ilk müracaat kitabı olarak kalmıştır.

İbn-i Sina bu eserinde, Yunan, Keldan, Hind, Fars ve Arap tabiblerinin hastalıklar hakkındaki görüşlerini ve tedavi yollarının hülâsasını vermektedir.

Hicretin beşinci asır ricalinden olan Endülüsi Eb'ul - Kaasım Halef b. Abbas Zehravi'nin, (Kitab'ut-Ta'rif, limen aceze an'it-te'lif) namındaki eseri, Avrupalıların müracaat ettikleri en muteber eserlerdendi. Otuz ciltlik mü-kemmel tıp ansiklopedisinin sahibi olmakla kalmamış, mesleğinde yeni keşiflerde bulunarak, cerrahî'ye, yeni tedavi yolları getirmiştir.

Göz tababetinde, Eb'ul-Kasım Ammâr Mulsulî ve Ali b. İsa-i Bağdadî, dâhi birer hekimdiler.

Sayıları binleri bulan müslüman hekimlerin hayatlarına ve eserlerine dair mufassal ma'lûmat, (Tabakat'ül-Etâbba), (Teracim'ul-Hukema) (Keşf'uz-zunûn) gibi eserlerde mevcuttur.

Tıp ilminin, müslüman tabibler tarafından köklü kanun ve prensiplere bağlanarak, tertibe sokulduğuna yukarıda işaret etmiştik; Meselâ, bu yöndeki çalışmaların sonucu olarak, tabibler için bir kanun hazırlanmış ve özel bir başkan seçilmişti. Bu başkan, tabiblerin imtihanlarına bakarak, ancak kabiliyetli ve başarılı olanlara, tabiblik müsaadesi verirdi.

Tabiblikteki bu hassasiyet, eczacılığı da içine alarak, bir şahsın eczacılığına, yapılacak imtihandaki başarısına göre müsaade edilir veya edilmezdi. Bu arada, mesleğinde hile yapanların da, ellerinden yetkileri alınırdı.

Şurası ne kadar câlib-i dikkattir ki, Hicri üçüncü asırda tıbbâ; her çeşit tabii ilimleri haiz tabib; bu günkü ihtisas sahipleri gibi, cerrah, kanahcı, dişçi, göz hekimi, kadın hastalıklarına, delilere bakan tabibler olmak üzere, çeşitli kollara ayrılmış ve ihtisaslaşmaya doğru gidilmişti.

Bu devirde, tıp ilminde şöhrat sahibi kadınların sayısı da bir hayli kabarıktır.

(Devam edecek)

(1) — Medeniyet-i İslâmîye Tarihi — Corci Zeydan. C: 3-Sf. 34-39 (Özetle).

(2) Bu konuda geniş bilgi için bakınız: -İslâm Meçmuası, sayı: 4 (Temmuz-1956) (İslâm Tıbbının Gelişmesi - Prof. Dr. F. Nafiz Uz-luk). sf. 10-11.

(3) İslâm Âleminde İlim Hayatına Toplu Bir Bakış - M. Zekâî Konrapa. Sf: 13.